

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania B. P. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą D. w N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Opolu

z udziałem zainteresowanej H. L.

o ubezpieczenie społeczne,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 23 czerwca 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się i zainteresowanej od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 26 września 2024 r., sygn. akt III AUa 117/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 26 września 2024 r., III AUa 117/23 oddalił apelacje B. P. i H. L. od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu z 30 listopada 2022 r., V U 739/22 oddalającego odwołanie B. P. (odwołująca się) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Opolu (organ rentowy) z dnia 27 kwietnia 2022 r. stwierdzającej, że H. L. (ubezpieczona, zainteresowana) jako pracownik w D. w N. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu od 5 października 2021 r.

Spór w sprawie sprowadzał się do ustalenia czy H. L. powinna zostać objęta ubezpieczeniem społecznym na podstawie umowy o pracę zawartej z B. P., prowadzącą działalność gospodarczą D. w N. Konieczne zatem było ustalenie czy sporna umowa o pracę stanowi podstawę do objęcia zainteresowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszym postępowaniu nie wykazano, aby H. L. realizowała obowiązki pracownicze wynikające z umowy o pracę, a w tym konsekwentnie, stale, systematycznie i w sposób ciągły świadczyła pracę podporządkowaną pracodawcy. Brak w sprawie materialnych dowodów potwierdzających wykonywanie pracy na podstawie spornej umowy, nadto nie wykazano, aby B. P. jako pracodawca sprawowała nadzór kierowniczy, czy odbierała wykonaną pracę. B. P. i H. L. nie zdołali wykazać jak wyglądało wydawanie poleceń i w jaki sposób był sprawowany nadzór - w tym nadzór nad czasem pracy. B. P. wskazywała podczas zeznań przed Sądem pierwszej instancji, że H. L. nie musiała się nigdzie zgłaszać, jeśli przyjeżdżała do L., nie wymagała zgłaszania ilości przepracowanych godzin, sama decydowała ile godzin i jak pracę wykona. Nie przedstawiono dowodów wykonywania pracy mogących potwierdzić, że H. L. była widywana przy wykonywaniu pracy. Nie przedstawiono również dowodów na odbieranie wykonanej pracy.

Sąd Apelacyjny uznał, że nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek o zwrócenie się z pytaniem prejudycjalnym do TSUE, ponieważ sformułowane pytania stanowią jedynie polemikę z zapadłym rozstrzygnięciem, a kwestie rozpoznawane w niniejszej sprawie były wielokrotnie przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, a przy tym przepisy stanowiące podstawę orzeczenia nie budzą wątpliwości. Pytania zostały sformułowane w oderwaniu od okoliczności jakie stanowiły podstawę orzeczenia w sprawie. Nie było decydujące w sprawie, iż H. L. była w ciąży, a okoliczności związane z ustaleniem czy w tym konkretnym przypadku praca była świadczona.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że przedłożony wyrok Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 12 grudnia 2023 r., IV P 15/23 nie wpływał na orzeczenie w niniejszej sprawie, ponieważ sprawa ta prowadzona była z powództwa H. L. przeciwko B. P. o ustalenie istnienia stosunku pracy. Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że

orzeczenie zapadło w grudniu 2023 r., a zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzja została wydana w kwietniu 2022 r. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że w toku niniejszego wcześniejszego postępowania o objęcie ubezpieczeniem społecznym na podstawie umowy o pracę B. P. i H. L. prezentowały jednolite stanowisko. B. P. w tym postępowaniu nie kwestionowała, że na podstawie umowy o pracę z ustalonym wynagrodzeniem w wysokości 4.200 zł brutto zatrudniła H. L.

Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że kwestia podlegania ubezpieczeniom społecznym stanowiła istotę sprawy i stroną tego postępowania był organ rentowy, który nie był stroną w sprawie o ustalenie stosunku pracy prowadzonej przed Sądem Rejonowym. Stronami postępowania były H. L. i B. P., które w niniejszym postępowaniu prezentowały tożsame stanowiska, podczas gdy przed Sądem Rejonowym ich role procesowe były przeciwne. Przedłożony wyrok sądu ustalający zatrudnienie nie ma mocy wiążącej w niniejszym postępowaniu toczącym się w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, którego stroną jest organ rentowy - a który nie był stroną w postępowaniu o ustalenie istnienia stosunku pracy.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego złożyły odwołująca się i zainteresowana zaskarżając wyrok ten w całości i zarzucając naruszenie art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) przez niezwrócenie się z wnioskiem do TSUE o rozpatrzenie pytania prejudycjalnego, pomimo złożonego wniosku strony o zadanie przez Sąd drugiej instancji pytania prejudycjalnego oraz naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie: art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. przez oddalenie apelacji i wydanie wyroku utrzymującego w mocy wyrok pierwszej instancji w warunkach nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 3 k.p.c. w sytuacji, gdy materialna podstawa istnienia stosunku pracy została stwierdzona prawomocnym wyrokiem innego sądu; art. 233 § 1 k.p.c. w zw. 6 k.c. oraz art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przy zastosowaniu art. 13 § 2 k.p.c. przez uznanie w sposób dowolny z pominięciem wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, że odwołujący się jak i uczestnik nie przedstawił przekonujących dowodów na fakt świadczenia pracy, podczas gdy organ rentowy nie przedstawił jakiegokolwiek dowodu na fakt, iż ubezpieczona nie świadczyła pracy na rzecz pracodawcy a jedynie uznał, a priori, że stosunek prawny nie istnieje, a umowa została zawarta

dla pozor, naruszając zasadę równości stron postępowania; naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 365 k.p.c. i art. 366 k.p.c. z pominięciem treści art. 13 § 2 k.p.c. i uznanie, iż moc wiążąca wyroku sądu pracy w zakresie ustalenia istnienia stosunku pracy, nie wiąże sądu pracy w zakresie podlegania przez pracownika obowiązkowi ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym stosownie, w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie wbrew dyspozycji art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i niewłaściwe przejęcie, że H. L. nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżące uzasadniły powołując się na nieważność postępowania stosownie do dyspozycji art. 398⁹ pkt 3 k.p.c. oraz na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, ponieważ Sąd drugiej instancji był zobligowany do odesłania prejudycjalnego przed TSUE w związku ze złożonym wnioskiem strony składającej apelację, a nadto naruszył zasadę równości stron co jest przejawem dyskryminacji zatrudnienia kobiety w ciąży, jak też nie uwzględnił związania wyrokiem Sądu Rejonowego w Opolu z 12 grudnia 2023 r., IV P 15/23.

Ponadto skarżące podniosły, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do udzielenia odpowiedzi na pytanie: czy w świetle regulacji art. 13 § 2 k.p.c. odpowiednie stosowanie przepisów o procesie uprawnia do wykładni systemowej przepisów art. 365 k.p.c. i art. 366 k.p.c. wskazującej, że prawomocność orzeczenia sądu pracy w zakresie ustalenia stosunku pracy między pracodawcą i pracownikiem, ma także moc wiążącą dla Sądu w zakresie postępowania przed Sądem w przedmiocie odwołania od decyzji organu rentowego w zakresie podlegania pracownika obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu, gdy podstawą materialną tego rozstrzygnięcia jest pozorność oświadczenia woli w rozumieniu art. 83 § 1 k.c.?

Skarżące wniosły o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje 3 potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

W pierwszej kolejności należy odnieść się do podniesionego zarzutu nieważności postępowania. Zarzut nieważności postępowania ma swoje znaczenie, gdy osadzony jest nie tylko w konkretnym przepisie określającym nieważność postępowania, ale także w określonej podstawie faktycznej. Choć nieważność postępowania Sąd Najwyższy ma na uwadze z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), to jednak wymaga się od skarżącego wskazania konkretnej podstawy prawnej i przyczyny nieważności. Nie ma podstaw do zastępowania strony w tym obowiązku. Dopiero prawidłowe określenie nieważności postępowania, w tym okoliczności, z których ona wynika, pozwala ocenić, czy zarzut jest uprawniony. W razie powoływania się na nieważność postępowania to skarżący musi wskazać okoliczności uzasadniające rozpoznanie skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2001 r., IV CKN 172/01, OSNC 2002 Nr 4, poz. 55).

Skarżące zaś zarówno we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jak w jego uzasadnieniu nie wskazały przepisów oraz nie wyjaśniły na czym ich zdaniem miałyby polegać nieważność postępowania. Dopiero w ramach uzasadnienia podstaw kasacyjnej stwierdzono, że „podniesienie zarzutu nieważności w związku z art. 13 § 2 k.p.c. jest jak najbardziej uzasadnione”. Tymczasem na gruncie art. 13 § 2 k.p.c. i art. 365 i 336 k.p.c. konstruują jednocześnie pytanie podnosząc występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, która stanowi odrębną przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Można się zatem domyślać, że skarżące wskazują, że w istocie chodzi o nieważność postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 3 k.p.c., związaną z naruszeniem powagi rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c. Na tle wykładni art. 365 i 336 k.p.c. skarżące konstruuja przedstawione w ocenianym wniosku wątpliwości, nazwane przez nie istotnym zagadnieniem prawnym, jednak wcześniej wskazują również, że w sprawie występuje oczywista zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na „nie uwzględnienie związania wyrokiem Sądu Rejonowego w Opolu z 12 grudnia 2023 r., IV P 15/23”.

Przypomnieć należy, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania organ rentowy podniósł najpierw, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona a następnie podniósł, że w sprawie występuje zagadnienie prawne w postaci problemu prawnego „czy w świetle regulacji art. 13 § 2 k.p.c. odpowiednie stosowanie przepisów o procesie uprawnia do wykładni systemowej przepisów art. 365 k.p.c. i art. 366 k.p.c. wskazującej, że prawomocność orzeczenia sądu pracy w zakresie ustalenia stosunku pracy między pracodawcą i pracownikiem, ma także moc wiążącą dla Sądu w zakresie postępowania przed Sądem w przedmiocie odwołania od decyzji organu rentowego w zakresie podlegania pracownika obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu, gdy podstawą materialną tego rozstrzygnięcia jest pozorność oświadczenia woli w rozumieniu art. 83 § 1 k.c.”. Tak sformułowany wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie są wadliwe z następujących powodów.

Po pierwsze, oczywista zasadność skargi kasacyjnej oraz występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego to dwie odrębne przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o odmiennych treściowo elementach konstrukcyjnych. W judykaturze przyjmuje się, iż oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642; z 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (postanowienia Sądu

Najwyższego: z 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577; z 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063). Skarżący ma obowiązek wskazania jakie przepisy zostały naruszone przez Sąd oraz wykazania, że w wyniku tego naruszenia doszło do wydania rażąco nieprawidłowego orzeczenia. Skarga kasacyjna nie jest bowiem kolejnym zwyczajnym środkiem zaskarżenia.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504); 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w

danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Twierdzenie o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżące łączą z występowaniem przyczyn przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a mianowicie występowaniem przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Taka konstrukcja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wadliwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (także pkt 2) i 4 k.p.c. wykluczają się, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964). W postanowieniu z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, (LEX nr 1430990) Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, budzi poważne zastrzeżenia. Sąd Najwyższy w dotychczasowym orzecznictwie zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Jak wskazano w uzasadnieniu postanowienia z 21 października 2008 r., II PK 158/08, LEX nr 738506, przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie wyobrazić sytuację, w której

wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną podziela przedstawione wyżej stanowisko judykatury w zakresie omawianej kwestii. Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wyklucza zatem oczywistą zasadność skargi (w ramach tej samej podstawy kasacyjnej).

Wymaga jednocześnie wyjaśnienia, że art. 365 k.p.c. nie określa wprost granic przedmiotowych mocy wiążącej, bowiem odwołuje się jedynie do prawomocności orzeczenia. W tej materii należy sięgać do art. 366 k.p.c., regulującego przedmiotowe granice powagi rzeczy osądzonej, co znajduje uzasadnienie w założeniu, że powaga rzeczy osądzonej i moc wiążąca są dwoma aspektami tej samej instytucji, jaką jest prawomocność materialna orzeczenia. Celem prawomocności materialnej jest zapewnienie stabilności sądowego rozstrzygnięcia i ekonomia procesowa (*ne bis in idem procedatur*). Z punktu widzenia prawomocności materialnej, art. 366 k.p.c. ma szerszy i bardziej szczegółowy zakres, gdyż odwołuje się nie tylko do samego prawomocnego orzeczenia, tak jak art. 365 k.p.c., lecz także do tego co stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia.

Zasadą wynikającą z art. 365 k.p.c. jest, że prawomocne orzeczenie nie ma mocy wiążącej wobec wszystkich, gdyż wiąże przede wszystkim strony procesu. Z kolei wobec innych osób niż strony procesu orzeczenie jest skuteczne, jeżeli mamy do czynienia z tzw. rozszerzoną prawomocnością materialną orzeczenia, co w zasadzie ma miejsce w wypadkach wskazanych w szczególnym przepisie ustawy. Związanie prejudycjalne innego sądu w innej sprawie treścią wydanego uprzednio orzeczenia oznacza natomiast, że sąd ten nie może dokonać odmiennej oceny prawnej roszczenia wówczas, gdy w tej innej sprawie występują te same strony albo osoby objęte rozszerzoną prawomocnością, a ponadto pomiędzy prawomocnym orzeczeniem oraz toczącą się sprawą zachodzi szczególny związek polegający na tym, że prawomocne orzeczenie oddziałuje na rozstrzygnięcie w toczącej się sprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2012 r., V CSK 305/11).

Osoby, które nie były stronami i których nie obejmuje z mocy przepisu szczególnego rozszerzona prawomocność materialna wcześniejszego wyroku, nie są pozbawione możliwości realizowania swego prawa we własnej sprawie, także wtedy, gdy łączy się to z kwestionowaniem oceny wyrażonej w innej sprawie w zakresie przesłanek orzekania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2012 r., II CSK 143/12).

W tym aspekcie należy wskazać, że z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2004 r., II UZP 8/04 wynika, iż organ rentowy rozpoznający wniosek o świadczenia z tytułu wypadku przy pracy nie jest związany prawomocnym wyrokiem wydanym w sprawie z powództwa pracownika przeciwko pracodawcy o ustalenie lub zmianę protokołu powypadkowego w zakresie uznania zdarzenia za wypadek przy pracy (art. 365 § 1 k.p.c.); wyrok taki nie ma powagi rzeczy osądzonej w sprawie toczącej się na skutek odwołania od decyzji organu rentowego (art. 366 k.p.c.).

W wyroku z 6 grudnia 2027 r., III UK 281/16 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że „wyrok Sądu Pracy ustalający zatrudnienie pracownika w warunkach szczególnych nie ma mocy wiążącej w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, albowiem mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia z art. 365 § 1 k.p.c. nie można rozpatrywać w oderwaniu od art. 366 k.p.c., stosownie do którego przymiot powagi rzeczy osądzonej odnosi się tylko „do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami” (wyrok Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2017 r., III UK 281/16, LEX nr 2434687).

Sąd Najwyższy wyjaśniał wielokrotnie również, że mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) nie można rozpatrywać w oderwaniu od art. 366 k.p.c., stosownie do którego przymiot powagi rzeczy osądzonej odnosi się tylko do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a nadto tylko między tymi samymi stronami. Zatem jej granice podmiotowe obejmują tożsamość obydwu stron procesu, a więc powoda i pozwanego, a także ich następców prawnych. Dlatego też wyrok sądu pracy zasądzający należności pracownicze nie ma mocy wiążącej w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, bowiem ta ostatnia jest przedmiotowo

inna i toczy się z innymi już stronami (i w innym trybie) niż sprawa z zakresu prawa pracy. Z wyjątkiem wypadków przewidzianych w ustawie, prawomocny wyrok nie może mieć mocy wiążącej wobec podmiotu, który nie uczestniczył w postępowaniu poprzedzającym jego wydanie. Wyrok wydany w sprawie z powództwa pracownika przeciwko pracodawcy nie ma zatem mocy wiążącej w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o podleganie ubezpieczeniu społecznemu (por. postanowienie Sąd Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USK 452/21, LEX nr 3439406 i orzecznictwo tam powołane).

Zatem w tym aspekcie problem, na który powołują się skarżące został już wyjaśniony w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Z tych względów Sąd Najwyższy uznał, że Sąd Apelacyjny rozpoznający sprawę prawidłowo ocenił, że związanie sądu prawomocnym wyrokiem ustalającym stosunek pracy nie dotyczyło organu rentowego w sprawie o podleganie ubezpieczeniom społecznym - wyrok ustalający zatrudnienie nie ma zatem mocy wiążącej w postępowaniu toczącym się w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, którego stroną jest organ rentowy, który nie był stroną w postępowaniu o ustalenie istnienia stosunku pracy.

Odnosząc się natomiast to wskazania oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ponieważ w ocenie skarżących „Sąd Apelacyjny we Wrocławiu był związany złożonym wnioskiem o zadanie pytania prejudycjalnego w apelacji i stosownie do art. 267 TFUE akapit trzeci Sąd musiał złożyć wniosek o rozpatrzenie pytania prejudycjalnego, ponieważ jego orzeczenie nie podlega zaskarżeniu”, należy wskazać, że w sprawie nie miało miejsce oczywiste naruszenie wskazanego przepisu. Zgodnie z art. 267 TFUE pytanie prejudycjalne może zostać zadane wyłącznie w której występuje wątpliwość dotycząca wykładni prawa Unii Europejskiej lub zakresu jego zastosowania (D. Miąsik, Sprawa wspólnotowa przed sądem krajowym, EPS 2008/9, s. 16-22). Tymczasem w niniejszej sprawie, miały zastosowanie przepisy krajowe dotyczące oceny obowiązkowego podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu (w szczególności przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przepisy Kodeksu pracy), a nie prawa Unii Europejskiej. Sprawa nie ma charakteru unijnego, nie można więc uznać, żeby wystąpiła potrzeba zadania pytania prejudycjalnego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.
[SOP]